

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОСНОВИ ІКОНОПISY

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності: 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Обмеження для вибору: наявність пререквізитів: «Живопис», «Рисунок», «Композиція»

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.)

денна форма: 8 - лекції; 40 - практичні; 72 - самостійна робота;

заочна форма: 4 - лекції; 8 - практичні; 108 - самостійна робота

Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача

ПІБ: Шишман Іван Іванович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: приват-професор, заслужений художник України

Кафедра: музичного та образотворчого мистецтв

Робочій e-mail: i.shishman@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: четвер, 14.40-16.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розширення знань та понять з храмової культури, Богослов'я ікони, іконології та іконографії.

Мета курсу навчальної дисципліни «Основи іконопису» є: отримання студентами теоретичних і практичних навичок у створенні витворів сакрального мистецтва, зокрема – іконопису.

У *результаті* вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання: історії розвитку іконопису в контексті зміни стилів, зокрема в архітектурі (сакральної, світської); стилістичні та типологічні ознаки основних періодів історії розвитку іконопису; знання та поняття з храмової культури, Богослов'я ікони, іконології; основні матеріали і техніки створення іконопису, техніко-технологічні особливості іконопису відповідно до матеріалів.
2. Уміння: володіти різними техніками і технологіями, практичними навичками під час виконання ікони; володіти технологією класичного темперного іконопису; раціонально використовувати техніко-технологічні знання у проектній та виробничій практиці; володіти основами художньо-образної мови та виражальними можливостями відповідних матеріалів, різними видами художніх технік та технологій; застосовувати набуті знання у власних дослідженнях, творчих пошуках. Володіти практичними навичками класичного письма ікони; вміти на базі існуючих класичних ікон створювати власну інтерпретацію того чи іншого твору. Вивчення технік і технологій виконання має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, кольорових, пластичних, просторових співвідношень. Вся система навчання повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала в галузі.

Основою викладання дисципліни є техніко-технологічні особливості іконопису відповідно до матеріалів. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання. Цей курс використовуватиме поєднання лекційних, практичних занять і самостійної роботи.

3. Комунікація: здатність до аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання на практиці.

4. Автономність та відповідальність: Готовність фахівця автономно виконувати відповідні завдання і нести відповідальність.

4. Зміст дисципліни

Тема 1. Богословське розуміння і значення ікони.

Основи богослов'я та символіки ікон. Яке значення та сакральний зміст кольорів, жестів, атрибутики в іконі. Історія іконопису. Духовна практика та молитва іконописця. Стильові особливості іконопису. Ікони Христа, Богородиці, Ангелів та інших святих.

Тема 2. Технологія класичного письма ікони.

Техніко-технологічні особливості іконопису відповідно до матеріалів, техніка приготування основи ікони (дошки), прийоми письма класичної ікони.

Підготовка дошки. Особливості вибору та виготовлення іконної дошки. Техніка приготування ґрунту-левкаса. Особливості в нанесенні та шліфування левкасу.

Нанесення прориси на дошку. Техніка роботи з пензлем. Підготовчі вправи на точність рухів. Виготовлення прорису та кальки. Нанесення малюнка ікони на левкас та обведення водостійкою тушшю.

Позолочення ікон. Підготовка ґрунту під золочення. Робота із лаками. Техніка нанесення сусального золота на значок. Захист золота від пошкоджень.

Приготування фарби. Приготування традиційних фарб, використовуючи натуральні пігменти з мінералів різних кольорів, які містяться в каменях, глині, піску та ін.

Особливості письма тканин та одягу святих. Вправи вивчення розфарбовування, притинки, прогалин. Розфарбує ікони; притинки та пробілу в тканинах. Особливості писання одягу святих.

Тема 3. Авторська інтерпретація класичної ікони. Ескізування.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на практичних заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Не передбачено.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма проміжного контролю: модульна контрольна робота

Форма підсумкового контролю: залік

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст

	більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Створення ескізу композиції темперного живопису	5
Підготовка основи. Покриття левкасом. Формування зображення	5
Авторська інтерпретація класичної ікони. Ескізування.	5
Написання реферату	5

Реферат на тему «Монументальний живопис, художні матеріали та техніки» передбачає повне розкриття теми, логічну послідовність викладеного матеріалу, систематизація технік монументального живопису.

Створення ескізу композиції темперного живопису оцінюється таким чином: композиційне рішення, локальні кольорові плями, цілісність зображення, володіння технікою темперного живопису.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Питання теоретичного спрямування	15 балів
Питання практичного спрямування	15 балів
Усього	30 балів

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Авраменко О. «Зміни парадигми функціонування образотворчого мистецтва в Україні 1950–2005-х років». Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття. В 2-х Т. 2. Київ: Інтертехно-логія, 2006. 193–239.
2. Бардік М. А. Оновлення монументального живопису Успенського собору Києво-Печерської лаври і Софії Київської в першій половині ХІХ століття : монографія. Київ : ТОВ «Київська Друкарська Мануфактура», 2019. 310 с.
3. Берлач О. П. «Малярські техніки, методи і прийоми в станковому живописі». Методичні рекомендації для студентів спеціальності 6.020200 «Образотворче мистецтво». Луцьк, 2011. 68 с.
4. Берлач О. П. Засоби зображення предметів в перспективі: методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи з курсу «Перспектива в образотворчому мистецтві». Луцьк, 2017.
5. Марголіна І. Є. Художник Іван Селезньов та його сакральний живопис у Софії Київській. Софія Київська у новітніх дослідженнях. Колективна монографія. Вінниця : ПрАТ «Вінницька обласна друкарня», 2018. С. 120–137.
6. Піаніда Борис. Українське монументальне мистецтво. Київ, 1970.
7. Рясная Т. М. Сюжети І. Ф. Селезньова, відкриті нещодавно на стінах Софії Київської. Могилянські читання 2009 року / Національний Києво-Печерського історико-культурний заповідник. Київ : Фенікс, 2010. С. 235–240.
8. Сонін Володимир Дмитрович: життя та творчість художника. Альбом-каталог / авт.-упоряд. І. Івакіна, Н. Батенко, І. Олексюк. Київ : Фенікс, 2019. 72 с.
9. Степовик Д. Ікони козацької доби. Укр. культура.–1995.-№ 2-12.-С.39-41.

10. Тимофієнко В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття / Академія мистецтв України; Інститут проблем сучасного мистецтва. — К.: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, 2002. — 472 с.
11. Тищенко О. Історія декоративно–прикладного мистецтва України (XIII– XVIII). К.: Либідь, 1992.
12. Розвиток іконопису в Україні. –Електронний ресурс. –Режим доступу: <http://www.myasnikov.net/books/pdf/Ikonopis.pdf>
13. Яців Р. Українське мистецтво XX ст.: Ідеї, явища, персоналії: Зб. статей. — Львів: Інс-т народознавства, 2006. — 349 с.

Затверджено на засіданні кафедри музичного та образотворчого мистецтв
від 06 лютого 2024 р., протокол № 7